

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

24. oktoober 2013*

Eelotsusetaotlus — Krediidiasutuste saneerimine ja likvideerimine — Direktiiv 2001/24/EÜ — Artiklid 3, 9 ja 32 — Siseriikliku seadusandja akt, millega saneerimismeetmetele omistatakse likvideerimismenetluse mõju — Õigusnorm, mis keelab mis tahes kohtumenetluse algatamise krediidiasutuse vastu pärast moratoriumi jõustumist või peatab selle

Kohtuasjas C-85/12,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Cour de cassationi (Prantsusmaa) 14. veebruari 2012. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 20. veebruaril 2012, menetluses

LBİ hf, varem Landsbanki Islands hf,

versus

Kepler Capital Markets SA,

Frédéric Giraux,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja president T. von Danwitz (ettekandja), kohtunikud E. Juhász, A. Rosas, D. Šváby ja C. Vajda,

kohtujurist: P. Cruz Villalón,

kohtusekretär: ametnik V. Tourrès,

arvestades kirjalikus menetluses ja 7. märtsi 2013. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- LBİ hf, esindajad: advokaadid S. Le Damany, T. Brun, J. E. Bunetel ja J. Wohl,
- F. Giraux, esindajad: advokaadid P. Jupile Boisverd ja G. Brasier Porterie,
- Prantsuse valitsus, esindajad: G. de Bergues, F. Fize ja N. Rouam,
- Portugali valitsus, esindaja: L. Inez Fernandes,
- Islandi valitsus, esindajad: Þ. Hjatested, V. Benediktsdóttir ja J. Bjarnadóttir,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

— Euroopa Komisjon, esindajad: F. Dintilhac, A. Nijenhuis ja E. Traversa,
— EFTA järelevalveamet, esindajad: X. Lewis ja M. Moustakali,
olles 30. mai 2013. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. aprilli 2001. aasta direktiivi 2001/24/EÜ krediidasutuste saneerimise ja likvideerimise kohta (EÜT L 125, lk 15; ELT eriväljaanne 06/04, lk 15).
- 2 Eelotsusetaotlus esitati ühelt poolt Islandi krediidasutuse LBI hf – varem Landsbanki Islands hf (edaspidi „LBI”) – ja teiselt poolt Kepler Capital Markets SA ja F. Giroux vahelise kohtuvaidluse raames, mis käsitleb Prantsusmaal F. Giroux taotlusel LBI suhtes, kelle osas oli sel ajal Islandil välja kuulutatud maksete moratorium, kohaldatud kahte ennetavat aresti.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Direktiivi 2001/24 põhjendustes 6, 7, 16, 20 ja 30 on sätestatud:
„(6) Õigusaktidega ettenähtud saneerimismeetmete ja asjaomases liikmesriigis kehtivate menetluste üle otsustamise ja nende rakendamise ainupädevus peab kuuluma päritoluliikmesriigi haldus- ja kohtuasutustele. Liikmesriikide õigusnormide ja tavade ühtlustamine on keerukas ja seepärast on vaja sisse seada kord, mille kohaselt liikmesriigid tunnustavad vastastikku meetmeid, mida igaüks neist on võtnud tegevusloa saanud krediidasutuste elujõulisuse taastamiseks.
(7) Äärmiselt oluline on tagada, et päritoluliikmesriigi haldus- või kohtuasutuse võetud saneerimismeetmed ja nimetatud asutuste poolt kõnealuste meetmete haldamiseks ametisse nimetatud isikute või organite võetavad meetmed, sealhulgas meetmed, millega võib kaasneda maksete peatamine, täitemeetmete peatamine või nõuete vähendamine ja kõik muud kolmandate isikute õigusi mõjutada võivad meetmed, kehtiksid kõigis liikmesriikides.
[...]
(16) Võlausaldajate võrdne kohtlemine eeldab, et krediidasutus likvideeritakse vastavalt ühtsuse ja üldisuse põhimõtetele, mille kohaselt kuulub ainupädevus päritoluliikmesriigi haldus- ja kohtuasutustele ning nende otsuseid tuleb tunnustada ja nende otsustel peab ilma igasuguste formaalsusteta olema kõigis teistes liikmesriikides samasugune mõju nagu päritoluliikmesriigis, kui käesolevas direktiivis ei ole sätestatud teisiti.
[...]
(20) Igale teada olevale võlausaldajale eraldi teatamine on sama oluline kui teabe avaldamine, et võlausaldajad saaksid vajaduse korral esitada oma nõuded või edastada oma nõuetega seotud märkused ettenähtud tähtaja jooksul. See peaks toimuma ilma muus liikmesriigis kui

päritoluliikmesriigis asuvaid võlausaldajaid nende asukoha või nõude laadi põhjal diskrimineerimata. Võlausaldajaid tuleb sobival moel regulaarselt teavitada kogu likvideerimismenetluse kestel.

[...]

(30) Erandina *lex concursus* põhimõttest reguleerib saneerimismeetmete või likvideerimismenetluse mõju pooleli olevale kohtuasjale selle liikmesriigi õigus, kus kohtuasi pooleli on. Kõnealuste meetmete ja menetluste mõju sellistest kohtuasjadest tulenevatele konkreetsetele täitemeetmetele reguleerivad päritoluliikmesriigi õigusnormid vastavalt käesoleva direktiiviga ettenähtud üldisele reeglile.”

4 Direktiivi 2001/24 artikkel 2 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

— saneerimismeetmed – meetmed, mille eesmärk on säilitada või taastada krediidasutuse rahaline seisund ja mis võivad mõjutada kolmandate isikute varasemaid õigusi, sealhulgas meetmed, millega võib kaasneda maksete peatamine, täitemeetmete peatamine või nõuete vähendamine;

[...]

— likvideerimismenetlus – kõiki võlausaldajaid puudutav menetlus, mille käivitab ja mida kontrollib liikmesriigi haldus- või kohtuasutus ning mille eesmärk on realiseerida varad nimetatud asutuste järelevalve all ka juhul, kui menetlus lõpetatakse kokkuleppe või muu samalaadse meetmega;

[...]”

5 Direktiivi 2001/24 artikkel 3 „Saneerimismeetmete võtmine. Kohaldatav õigus.” sätestab:

„1. Ainult päritoluliikmesriigi haldus- ja kohtuasutustel on õigus otsustada ühe või mitme saneerimismeetme rakendamise üle krediidasutuses, sealhulgas selle teistes liikmesriikides asuvates filiaalides.

2. Saneerimismeetmeid kohaldatakse vastavalt päritoluliikmesriigi õigusnormidele, kui käesolevas direktiivis ei ole sätestatud teisiti.

Saneerimismeetmed jõustuvad kogu [liidus] täielikult kõnealuse liikmesriigi õigusnormide kohaselt ilma täiendavate formaalsusteta, seda ka teistes liikmesriikides asuvate kolmandate isikute suhtes isegi juhul, kui nende suhtes kohaldatavad vastuvõtva liikmesriigi eeskirjad ei näe selliseid meetmeid ette või kui nende eeskirjade kohaselt on meetmete rakendamise aluseks tingimused, mis ei ole täidetud.

Saneerimismeetmed jõustuvad kogu [liidus] kohe, kui nad on jõustunud liikmesriigis, kus nad on võetud.”

6 Direktiivi 2001/24 artikli 9 „Likvideerimismenetluse käivitamine. Teistele pädevatele asutustele edastatav teave.” lõikes 1 on täpsustatud:

„Ainult päritoluliikmesriigi haldus- ja kohtuasutustel, kes vastutavad likvideerimise eest, on õigus otsustada krediidasutuse, sealhulgas selle teistes liikmesriikides asuvate filiaalide likvideerimismenetluse alustamise üle.

Päritoluliikmesriigi haldus- või kohtuasutuse otsust alustada likvideerimismenetlus tunnustatakse ilma täiendavate formaalsusteta kõigi teiste liikmesriikide territooriumidel ja nimetatud otsus jõustub mujal samal ajal kui liikmesriigis, kus menetlus alustatakse.”

7 Direktiivi 2001/24 artiklis 10 „Kohaldatav õigus” on sätestatud:

„1. Krediitiasutuse likvideerimine toimub tema päritoluliikmesriigi õigusnormide kohaselt, kui käesolevas direktiivis ei ole sätestatud teisiti.

2. Päritoluliikmesriigi õiguse kohaselt määratakse kindlaks eelkõige:

[...]

e) likvideerimismenetluse mõju üksikute võlausaldajate algatatud menetlustele, välja arvatud pooleli olevatele kohtuasjadele, mida käsitletakse artiklis 32;

[...]

l) kõiki võlausaldajaid kahjustavate õigustoimingute tühisuse tunnustamist käsitlevad eeskirjad.”

8 Direktiivi 2001/24 artikkel 32 näeb ette: „[s]aneerimismeetmete või likvideerimismenetluse mõju krediitiasutusele võõrandatud [mõiste „võõrandatud” asemel on edaspidi kasutatud täpsemat vastet „arestitud”] vara või õigust käsitlevale menetluses olevale kohtuasjale reguleerib ainult selle liikmesriigi õigus, kelle territooriumil kohtuasja menetletakse.”

9 Direktiiv 2001/24 lisati 2. mai 1992. aasta Euroopa Majanduspiirkonna lepingusse (EÜT 1994, L 1, lk 3) EMP ühiskomitee 6. detsembri 2002. aasta otsusega nr 167/2002, millega muudetakse EMP lepingu IX lisa (finantsteenused) (ELT 2003, L 38, lk 28; ELT eriväljaanne 11/08, lk 30).

Islandi õigus

10 26. märtsi 1991. aasta seaduse nr 21/1991 pankroti kohta (edaspidi „pankrotiseadus”) võlgniku toimingute tühistamist käsitlevasse XX peatükki kuuluv artikkel 138 sätestab:

„Kui kohus kuulutab välja pankroti, vabaneb võlgniku vara automaatselt ennetava aresti alt, tingimusel et asjaomane vara kuulub pankrotivara hulka. See kehtib ka täitemeetmete puhul, millega võlgniku vara näol on seatud tagatis asjaomasele kuupäevale eelneva kuue kuu jooksul, tingimusel et asjaomane vara kuulub pankrotivara hulka.

[...]”

11 20. detsembri 2002. aasta seadus nr 161/2002 finantseerimisasutuste kohta (edaspidi „seadus” nr 161/2002 finantseerimisasutuste kohta) näeb XII peatükis ette finantseerimisasutuste saneerimis-, likvideerimis- ja ühinemiseeskirjad.

12 Islandi Vabariiki 2008. aastal tabanud rahvusvahelise pangandus- ja finantskriisi kontekstis muudeti seaduse nr 161/2002 finantsasutuste kohta XII peatüki sätteid korduvalt. Selle seaduse artiklit 98 muudeti 13. novembri 2008. aasta seadusega nr 129/2008 (edaspidi „seadus nr 129/2008”), et raskustes finantseerimisasutuste osas oleks võimalik välja kuulutada moratorium, mis kaitseb neid alates selle jõustumisest eeskätt mis tahes kohtumenetluste algatamise eest ning millest tulenevalt peatatakse kõik pooleliolevad kohtumenetlused kogu moratoriumi kehtimise ajaks, kui seadusega ei ole ette nähtud teisiti ning kui ei ole toime pandud kuritegu.

- 13 Finantseerimisasutuste suhtes, kelle osas on välja kuulutatud moratorium, kohaldatavat korda, mille näeb ette seadus nr 161/2002 finantseerimisasutuste kohta (muudetud seadusega nr 129/2008), muudeti veel kord 15. aprilli 2009. aasta seadusega nr 44/2009 (edaspidi „seadus nr 44/2009”). Esiteks tühistati seaduse nr 161/2002 finantseerimisasutuste kohta artikli 98 sätted, mis keelasid finantseerimisasutuste vastu, kelle osas on välja kuulutatud moratorium, kohtumenetluste algatamise ning peatasid nende suhtes pooleliolevad kohtumenetlused. Teiseks kehtestati seadusega nr 44/2009 rida üleminekusätteid, sealhulgas II punkt, mis käsitleb finantseerimisasutusi, kelle osas on välja kuulutatud moratorium, ning mis on sõnastatud järgmiselt:

„Alljärgnevaid erisätteid kohaldatakse finantseerimisasutustele, kelle suhtes kehtib võlakohustuste moratorium [seaduse nr 44/2009 jõustumise] hetkel.

1. Väljakuulutatud moratorium kehtib edasi vaatamata selle seaduse jõustumisele ning seda võib pikendada vastavalt [seaduse nr 44/2009] artikli 10 teises lõigus ette nähtud eeskirjadele.

2. Moratoriumi puudutavas osas kohaldatakse [seaduse nr 161/2002 finantseerimisasutuste kohta XII peatüki] artikli 101 esimest lõiku ja artikleid 102, 103 ning 103a nii, nagu oleks asutuse likvideerimise otsustanud kohus [seaduse nr 44/2009] jõustumise hetkel; likvideerimismenetlust nimetatakse sellegipoolest „väljakuulutatud võlakohustuste moratoriumiks” seni, kuni moratorium kehtib [vastavalt käesoleva artikli lõikes 1 sätestatule]. Moratoriumi kehtivusaja lõppemisel loetakse kohtu vastavasisulise otsusega automaatselt, et asutuse suhtes on käimas likvideerimismenetlus vastavalt üldnormidele [...].”

- 14 16. novembri 2010. aasta seadusega nr 132/2010 (edaspidi „seadus nr 132/2010”) muudeti veel kord seadusega nr 44/2009 seadusesse nr 161/2002 finantseerimisasutuste kohta lisatud üleminekusätteid. Seaduse nr 132/2010 artikli 2 kohaselt ei loeta moratoriumi kehtivusaja lõppemisel enam automaatselt, et finantseerimisasutuste suhtes, kelle osas on välja kuulutatud moratorium, on käimas likvideerimismenetlus, vaid likvideerimismenetluse algatamist tuleb taotleda kohtult enne moratoriumi kehtivusaja lõppemist. See artikkel näeb lisaks ette, et kui sellise taotluse saanud kohus selle rahuldab, jäävad finantseerimisasutuse kasuks välja kuulutatud moratoriumi vältel ning pärast seaduse nr 44/2009 jõustumist võetud meetmed samal kujul kehtima.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 15 F. Giroux taotles 10. novembril 2008 Kepler Capital Markets SA valduses oleva vara suhtes kahe ennetava aresti kohaldamist, et tagada oma võlanõue LBI vastu.
- 16 LBI taotles Tribunal de grande instance de Paris’lt (Prantsusmaa) nende kahe ennetava aresti tühistamist. Teavitades Islandil tema suhtes võetud saneerimis- ja likvideerimismetmetest, väitis LBI, et tal on võimalik neile tugineda oma Prantsuse võlausaldaja vastu ning et vastavalt seadusele nr 44/2009 ning seaduse nr 21/1991 pankroti kohta artiklile 138 olid kõik alates 15. maist 2008 võetud täitemetmed tühised.
- 17 Euroopa Kohtule edastatud toimikust nähtub Islandil LBI suhtes võetud meetmeid puudutavas osas, et Islandi finantsjärelevalveasutusele anti 6. oktoobri 2008. aasta erakorralise seadusega õigus sekkuda finantseerimisasutuste tegevusse. Seejärel hakkas nimetatud asutus LBI-d kontrollima ning nimetas ametisse LBI ajutise juhtimiskomitee liikmed; ajutise juhtimiskomitee ülesanne on kontrollida panga vara haldust ning juhatada selle tegevust. Reykjaviki esimese astme kohus (Island) kuulutas 5. detsembril 2008 LBI osas välja moratoriumi vastavalt seadusele nr 161/2002 finantseerimisasutuste kohta. Sellise mitu korda pikendatud moratoriumi kui saneerimismetme kohta avaldati 9. jaanuaril 2009 Euroopa Liidu Teatajas (ELT C 4, lk 3) väljavõtte vastavalt direktiivi 2001/24 artiklile 6. Nimetatud väljavõttes täpsustati, et moratoriumi kehtivusajal ei ole LBI vastu võimalik algatada mis

tahes kohtumenetlust. Samal õiguslikul alusel kuulutati Reykjaviki esimese astme kohtu eri otsustega 24. novembril 2008 välja moratoorium kahe teise finantseerimisasutuse osas (Kaupthing Bank hf ja Glitnir Bank hf).

- 18 Tribunal de grande instance de Paris jättis LBI nõude 25. juunil 2009 rahuldamata. Kohus leidis, et Islandi seaduse nr 44/2009 üleminekusätted ei viita seaduse nr 21/1991 pankroti kohta artiklile 138. Lisaks sellele oli ta seisukohal, et seaduse nr 44/2009 sätteid ei kujuta endast saneerimis- või likvideerimismeetmeid, mille on võtnud „päritoluliikmesriigi haldus- ja kohtuasutused” direktiivi 2001/24 tähenduses.
- 19 Seda kohtuotsust kinnitas Cour d’appel de Paris (Prantsusmaa) 4. novembri 2010. aasta otsusega. LBI kaebas viimase otsuse peale 14. veebruaril 2012 edasi Cour de cassationile (Prantsusmaa).
- 20 Neil asjaoludel otsustas Cour de cassation menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas [direktiivi 2001/24] artikleid 3 ja 9 tuleb tõlgendada nii, et selliseid finantseerimisasutuse saneerimis- või likvideerimismeetmeid, nagu on kehtestatud [seadusega nr 44/2009], tuleb käsitada meetmetena, mille on võtnud haldus- või kohtuasutused nende artiklite tähenduses?
2. Kas [direktiivi 2001/24] artiklit 32 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui selline siseriiklik õigusnorm nagu [seaduse nr 161/2002 finantseerimisasutuste kohta] artikkel 98, mis keelas või peatas mis tahes kohtumenetluse finantseerimisasutuse suhtes alates moratooriumi kehtima hakkamisest, mõjutab kaitsemeetmeid, mis võeti muus liikmesriigis enne moratooriumi väljakuulutamist?”

Eelotsuse küsimused

Esimene küsimus

- 21 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada saada, kas direktiivi 2001/24 artikleid 3 ja 9 tuleb tõlgendada nii, et selliseid finantseerimisasutuse saneerimis- või likvideerimismeetmeid nagu need, mis on võetud seaduse nr 44/2009 II punktis ette nähtud üleminekusätete alusel, tuleb käsitada meetmetena, mille on võtnud haldus- või kohtuasutused direktiivi 2001/24 nimetatud artiklite tähenduses, kui nimetatud üleminekusätetel on mõju üksnes kohtuotsuste vahendusel, millega kuulutatakse krediidasutuse osas välja moratoorium.
- 22 Sissejuhatuseks tuleb meenutada, et vastavalt direktiivi 2001/24 põhjendusele 6 on direktiivi eesmärk sisse seada kord, mille kohaselt liikmesriigid tunnustavad vastastikku meetmeid, mida igaüks neist on võtnud tegevusloa saanud krediidasutuste elujõulisuse taastamiseks. Sellest eesmärgist ning direktiivi 2001/24 põhjenduses 16 nimetatud võlausaldajate võrdse kohtlemise eesmärgist tulenevalt on vajalik, et päritoluliikmesriigi asutuste võetud saneerimis- ja likvideerimismeetmetel on kõigis teistes liikmesriikides samasugune mõju nagu see, mis on ette nähtud päritoluliikmesriigi õiguses.
- 23 Euroopa Kohtule edastatud toimikust nähtub, et Reykjaviki esimese astme kohus kuulutas 5. detsembril 2008 LBI osas välja moratooriumi vastavalt seaduse nr 161/2002 finantseerimisasutuste kohta (muudetud seadusega nr 129/2008) artiklile 98, et võimaldada LBI-l oma finantsolukord ümber korraldada. Nimetatud kohus kuulutas moratooriumi välja LBI finantsraskustega arvestades ning seda pikendati korduvalt kuni 5. detsembrini 2010. On selge, et nimetatud moratooriumi näol, mis pidi võimaldama LBI-l oma finantsolukord ümber korraldada, oli tegemist saneerimismeetmega direktiivi 2001/24 artikli 2 seitsmenda taande tähenduses.

- 24 Seaduse nr 44/2009 II punktis ette nähtud üleminekusätetega muudeti moratooriumide õigusmõju, kehtestades finantseerimisasutustele, kelle osas on välja kuulutatud moratoorium, erilise likvideerimiskorra, ilma et nende asutuste suhtes oleks enne kõnealuse moratooriumi kehtivusaja lõppemist likvideerimismenetlust alustatud.
- 25 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu esimesele küsimusele vastates tuleb neid asjaolusid silmas pidada.
- 26 Selles osas tuleb esiteks meenutada, et direktiivi 2001/24 artikli 3 lõike 1 ning artikli 9 lõike 1 kohaselt on ainult päritoluliikmesriigi haldus- ja kohtuasutustel õigus otsustada saneerimismeetmete rakendamise üle krediidasutuses ning sellise asutuse likvideerimismenetluse alustamise üle.
- 27 Teiseks on päritoluliikmesriigi haldus- ja kohtuasutuse võetud saneerimismeetmetel ning otsustel alustada likvideerimismenetlust vastavalt direktiivi 2001/24 artikli 3 lõike 2 teisele lõigule ning artikli 9 lõike 1 teisele lõigule kõigis teistes liikmesriikides samasugune mõju nagu see, mis on ette nähtud päritoluliikmesriigi õiguses.
- 28 Nendest sätetest tuleneb, et just päritoluliikmesriigi haldus- ja kohtuasutuste võetud saneerimis- ja likvideerimismeetmeid tunnustatakse direktiivi 2001/24 alusel ja nendega kaasneb päritoluliikmesriigi õiguses ette nähtud mõju. Seevastu saavad krediidasutuste saneerimist ja likvideerimist käsitlevad päritoluliikmesriigi õigusnormid põhimõtteliselt teistes liikmesriikides mõju omada vaid päritoluliikmesriigi haldus- ja kohtuasutuste poolt konkreetse krediidasutuse suhtes võetud meetmete vahendusel.
- 29 Seoses seaduse nr 44/2009 II punktis ette nähtud üleminekusätetega tuleb rõhutada, et nendega muudeti selliste maksete moratooriumide mõju, mis kehtisid selle seaduse jõustumise hetkel. Nimetatud seaduse seletuskiri viitab selle seadusmuudatuse põhjuseid ja eesmäärke käsitlevas osas sõnaselgelt LBI-le, Kaupthing Bank hf-le ja Glitnir Bank hf-le.
- 30 Lisaks sellele ei näinud Islandi seadusandja nimetatud üleminekusähteid kehtestades ette nende krediidasutuste likvideerimist kui sellist, kelle osas on välja kuulutatud moratoorium, vaid omistas teatud konkreetsel kuupäeval kehtivatele moratooriumidele likvideerimismenetlusega seotud teatava mõju.
- 31 Vastavalt seaduse nr 44/2009 II punktis ette nähtud üleminekusätete sissejuhatavale lausele kohaldatakse neid üksnes krediidasutustele, kelle suhtes kehtib selle seaduse jõustumise hetkel moratoorium, nii et sellise nimetatud kuupäevast varasema kohtuotsuse puudumisel, millega kuulutatakse välja moratoorium konkreetse krediidasutuse osas või pikendatakse seda, ei saa kõnealustel üleminekusätetel olla tagajärgi.
- 32 Arvestades sellega, et nimetatud üleminekusätete kohaldamise tingimuseks oli seatud sellise üksikotsuse olemasolu, millega kuulutatakse välja moratoorium või pikendatakse seda, ei oma need õigusnormid direktiivi 2001/24 ülesehitusest tulenevalt mitte otsest mõju, vaid neil on mõju üksnes kohtuasutuse poolt konkreetse krediidasutuse suhtes võetud saneerimismeetme vahendusel.
- 33 Lõpetuseks tuleneb Euroopa Kohtule edastatud toimikust, et Reykjaviki esimese astme kohtu otsusega alustati 22. novembril 2010 LBI suhtes likvideerimismenetlust.
- 34 Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et LBI suhtes likvideerimismenetluse alustamine ei tulene ainuüksi seaduse nr 44/2009 II punktis ette nähtud üleminekusätete kohaldamisest.

- 35 Nende üleminekusätete mõju avaldub aga konkreetsete saneerimis- ja likvideerimismeetmete vahendusel. Põhikohtuasjas on sellisteks konkreetseks meetmeteks esiteks saneerimismeetmena Reykjaviki esimese astme kohtu 5. detsembri 2008. aasta otsus, millega kuulutati LBI osas välja moratorium, ja teiseks selle sama kohtu 22. novembri 2010. aasta otsus, millega alustati LBI suhtes likvideerimismenetlust ning rakendati seda.
- 36 Sellest tuleneb, et nimetatud konkreetsetel saneerimis- ja likvideerimismeetmetel saab vastavalt direktiivi 2001/24 artikli 3 lõike 2 teisele lõigule ning artikli 9 lõike 1 teisele lõigule olla liidu liikmesriikides mõju, mis on nende puhul ette nähtud Islandi õiguses.
- 37 Seda järeldust ei lükka ümber F. Giroux argument, mille kohaselt ei saa seaduse nr 44/2009 üleminekusähte, millega LBI osas välja kuulutatud moratorium muudeti likvideerimismenetluseks, kohtus vaidlustada ning need ei saa seega liidu liikmesriikides direktiivi 2001/24 alusel mõju omada, kuivõrd tegemist ei ole mitte haldus- või kohtuasutuse võetud otsuse, vaid õigusnormidega.
- 38 Nagu meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 27, määrab mõju, mida päritoluliikmesriigi haldus- või kohtuasutuste võetud saneerimis- ja likvideerimismeetmed võivad omada liidu teistes liikmesriikides, vastavalt direktiivi 2001/24 artikli 3 lõike 2 teisele lõigule ning artikli 9 lõike 1 teisele lõigule kindlaks päritoluliikmesriigi õigus. Seega ei ole direktiiviga 2001/24 vastuolus see, kui päritoluliikmesriik muudab selliste meetmete suhtes kohaldatavat õiguslikku regulatsiooni ja seda isegi mitte siis, kui ta teeb seda tagasiulatuvalt.
- 39 Seoses küsimusega selle kohta, kas seaduse nr 44/2009 üleminekusähte peab olema võimalik vaidlustada, et nende puhul oleks tegu haldus- või kohtuasutuse võetud meetmetega direktiivi 2001/24 artiklite 3 ja 9 tähenduses, tuleb meenutada, et vastavalt direktiivi põhjendusele 6 seatakse sellega sisse siseriiklike saneerimis- ja likvideerimismeetmete vastastikuse tunnustamise kord, taotlemata seejuures vastava valdkonna siseriiklike õigusnormide ühtlustamise eesmärki.
- 40 Direktiiviga 2001/24 sisse seatud korra raames tunnustatakse päritoluliikmesriigi saneerimis- ja likvideerimismeetmeid aga vastavalt direktiivi artikli 3 lõike 2 teisele lõigule ning artikli 9 lõike 1 teisele lõigule „ilma täiendavate formaalsusteta”. Eeskätt ei sea direktiiv 2001/24 saneerimis- ja likvideerimismeetmete tunnustamist sõltuvusse tingimusest, et neid peab olema võimalik kohtus vaidlustada. Samuti ei saa ka vastuvõttev liikmesriik direktiivi artikli 3 lõike 2 teisest lõigust tulenevalt seada sellist tunnustamist sõltuvusse samasisulisest tingimusest, mis võiks kehtida tema siseriiklikus õiguses.
- 41 Lõpetuseks, ehkki kohtus vaidlustamise võimaluste osas võlausaldajate võrdse kohtlemise põhimõte, nagu see on sätestatud direktiivi 2001/24 põhjenduses 12, kohustab päritoluliikmesriigi asutusi tagama teiste liikmesriikide võlausaldajatele võrdse kohtlemise päritoluliikmesriigi võlausaldajatega, ei saa sellest tuletada, et direktiivi 2001/24 artikli 3 lõike 2 teise lõigu ja artikli 9 lõike 1 teise lõigu alusel saab tunnustada üksnes selliseid saneerimis- ja likvideerimismeetmeid, mille puhul on siseriiklikus õiguses ette nähtud kohtus vaidlustamise võimalus.
- 42 Eelnevast lähtuvalt tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 2001/24 artikleid 3 ja 9 tuleb tõlgendada nii, et selliseid finantseerimisasutuse saneerimis- või likvideerimismeetmeid nagu need, mis on võetud seaduse nr 44/2009 II punktis ettenähtud üleminekusähte alusel, tuleb käsitada meetmetena, mille on võtnud haldus- või kohtuasutus direktiivi 2001/24 nimetatud artiklite tähenduses, kui kõnealustel üleminekusähtedel on mõju üksnes kohtuotsuste vahendusel, millega kuulatakse krediidasutuse osas välja moratorium.

Teine küsimus

- 43 Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada saada, kas direktiivi 2001/24 artiklit 32 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui selline siseriiklik õigusnorm nagu seaduse nr 161/2002 finantseerimisasutuste kohta artikkel 98, mis keelas või peatas moratooriumi korral mis tahes kohtumenetluse finantseerimisasutuse suhtes, mõjutab selliseid muus liikmesriigis enne moratooriumi väljakuulutamist võetud kaitsemeetmeid, nagu on kõne all põhikohtuasjas?

Vastuvõetavus

- 44 F. Giroux väidab, et teine küsimus on vastuvõetamatu seetõttu, et see ei ole põhikohtuasja vaidluse lahendamisel asjakohane ning on hüpoteetiline. Ta väidab, et sellise finantseerimisasutuse vastu, kelle osas on välja kuulutatud moratoorium, kohtumenetluse algatamise keeld, mis on ette nähtud seaduse nr 161/2002 finantseerimisasutuste kohta artiklis 98, ei ole kohaldatav õiguskaitsevahendite suhtes, mille abil pöörduiti kohtusse enne kohtuotsuse jõustumist, millega kuulutati välja moratoorium, nagu see toimus põhikohtuasjas esitatud taotluse puhul. Lisaks sellele märgib F. Giroux, et selle artikli sätted, millele LBI viitab, tühistati seadusega nr 44/2009.
- 45 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt eeldatakse, et liidu õiguse tõlgendamist puudutavad küsimused, mis siseriiklik kohus on esitanud õiguslikus ja faktilises raamistikus, mille ta on määratlenud omal vastutusel ja mille täpsuse kontrollimine ei ole Euroopa Kohtu ülesanne, on asjakohased. Siseriikliku kohtu esitatud eelotsusetaotluse saab Euroopa Kohus jätta läbi vaatamata vaid siis, kui on ilmne, et liidu õigusnormi tõlgendamine, mida siseriiklik kohus palub, ei ole mingil viisil seotud põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, või ka juhul, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele (vt 6. detsembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-152/11: Odar, punkt 24).
- 46 Asjakohasuse eeldust ei kummuta pelgalt see, et üks põhikohtuasja pooltest vaidlustab teatavad asjaolud, mille hindamine ei ole Euroopa Kohtu ülesanne ning millest sõltub põhikohtuasja vaidluse eseme määratlus (8. novembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-379/05: Amurta, EKL 2007, lk I-9569, punkt 65 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 47 See, kas seaduse nr 161/2002 finantseerimisasutuste kohta artikkel 98 võib mõjutada kaitsemeetmeid, mis on võetud enne kohtuotsuse tegemist, millega kuulutati välja moratoorium, ning see, milline mõju võib selles osas olla nimetatud artikli asjaomaste sätete tühistamisel, kujutab endast aga just nimelt küsimust õigusliku ja faktilise raamistiku kohta, mille kontrollimine ei ole Euroopa Kohtu ülesanne.
- 48 Seega on teine eelotsuse küsimus vastuvõetav.

Sisuline küsimus

- 49 Teisele eelotsuse küsimusele vastamiseks tuleb märkida, et vastavalt direktiivi 2001/24 põhjendusele 6 põhineb direktiiv ühtsuse ja üldisuse põhimõtetel ja selles nähakse üldise reeglina ette saneerimismeetmete ja likvideerimismenetluste ning nende mõju vastastikune tunnustamine. Sel eesmärgil näevad direktiivi 2001/24 artikli 3 lõike 2 teine ja kolmas lõik ning artikli 9 lõike 1 teine lõik ette, et saneerimismeetmete ja likvideerimismenetluste suhtes kohaldatakse päritoluliikmesriigi õigusnorme, sätestades samas, et selliste meetmete ja menetluste mõju määratakse kindlaks vastavalt päritoluliikmesriigi õigusele ning et selliste meetmete ja menetluste mõju avaldub niipea, kui see avaldub päritoluliikmesriigis. Need sätted näevad seega ette, et põhimõtteliselt reguleerib saneerimismeetmeid ja likvideerimismenetlusi *lex concursus*.

- 50 Seoses likvideerimismenetlustega täpsustab direktiivi 2001/24 artikli 10 lõike 2 punkt e, et „üksikute võlausaldajate algatatud menetlustele” kohaldatakse päritoluliikmesriigi õigust, välja arvatud siiski seoses mõjuga „pooleli olevatele kohtuasjadele”.
- 51 Viimaseid puudutavas osas näeb direktiivi 2001/24 artikkel 32 ette, et saneerimismeetmete või likvideerimismenetluse mõju krediitdiasutuselt arestitud vara või õigust käsitlevale menetluses olevale kohtuasjale reguleerib ainult selle liikmesriigi õigus, kelle territooriumil kohtuasja menetletakse.
- 52 See säte näeb seega ette erandi üldisest reeglist, mille kohaselt saneerimis- ja likvideerimismeetmete mõju reguleerib päritoluliikmesriigi õigus, ning seda tuleb tõlgendada täht-tähtelt.
- 53 Direktiivi 2001/24 artikli 32 ulatuse kohta saab selgust direktiivi põhjendusest 30, mis teeb vahet „pooleli olevatel kohtuasjadel” ja „konkreetsel täitemeel”. Selle põhjenduse kohaselt reguleerib ühelt poolt erandina *lex concursus* põhimõttest saneerimismeetmete või likvideerimismenetluse mõju „pooleli olevale kohtuasjale” selle liikmesriigi õigus, kus kohtuasi pooleli on. Teiselt poolt reguleerivad kõnealuste meetmete ja menetluste mõju sellistest kohtuasjadest tulenevatele „konkreetsetele täitemeeltele” päritoluliikmesriigi õigusnormid vastavalt direktiiviga 2001/24 ettenähtud üldisele reeglile.
- 54 Seega tuleb saneerimismeetmete või likvideerimismenetluse mõju osas kohaldatava õiguse kindlakstegemiseks vahet teha pooleliolevatel kohtuasjadel ning sellistest kohtuasjadest tulenevatel konkreetsel täitemeel; viimasena nimetatud meetmete suhtes kohaldatakse vastavalt direktiivis 2001/24 kehtestatud üldisele reeglile päritoluliikmesriigi õigust. Nagu märkis Euroopa Komisjon oma kirjalikus seisukohas, hõlmab mõiste „pooleliolev kohtuasi” seega ainult sisulisi menetlusi.
- 55 Direktiivi 2001/24 vastupidi tõlgendamine võiks muuta kaheldavaks direktiiviga kehtestatud ning sellele, et saneerimismeetmete ja likvideerimismenetluste suhtes kohaldataks universaalse mõjuga menetlust, suunatud üldisuse põhimõtte kasuliku mõju. Nimelt, kuivõrd direktiivis 2001/24 silmas peetud meetmete ja menetluste ese ongi just nimelt konkreetsete täitemeelte peatamine selleks, et taastada asjaomaste krediitdiasutuste majanduslik elujõulisus, piiraks mis tahes täitemeelte rakendamine arestitud vara kasutamise võimalust ning seaks sel moel ohtu üldisuse põhimõtte.
- 56 Seoses põhikohtuasjas kõne all olevate kaitsemeetmetega on selge, et need meetmed, mille tagajärg on see, et krediitdiasutus kaotab õiguse vabalt kasutada osa oma varast seni, kuni tehakse sisuline otsus kohtuasjas, mille üks tema võlausaldajatest on tema vastu algatanud, kujutavad endast konkreetseid täitemeelteid. Sellest tuleneb, et sellised kaitsemeetmed ei kuulu direktiivi 2001/24 artikli 32 kohaldamisalasse, vaid neid reguleerib Islandi õigus kui *lex concursus*.
- 57 Asjaolu, et need meetmed võeti enne seda, kui põhikohtuasjas kõne all olev moratorium LBI osas välja kuulutati, ei lükka seda järeldust ümber. Nimelt, nagu tuleneb direktiivi 2001/24 artikli 3 lõike 2 teisest ja kolmandast lõigust ning artikli 9 lõike 1 teisest lõigust, reguleerib *lex concursus* ka saneerimismeetmete ja maksejõuetusmenetluste ajalist mõju. Direktiivi 2001/24 artikliga 32 ei ole vastuolus, kui sellistel meetmetel ja menetlustel on tagasiulatuv mõju.
- 58 Seega tuleb teisele eelotsuse küsimusele vastata, et direktiivi 2001/24 artiklit 32 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus, kui selline siseriiklik õigusnorm nagu seaduse nr 161/2002 finantseerimisametuse kohta (muudetud seadusega nr 129/2008) artikkel 98, mis keelas või peatas moratoriumi korral mis tahes kohtumenetluse finantseerimisametuse suhtes, mõjutab selliseid muus liikmesriigis enne moratoriumi väljakuulutamist võetud kaitsemeetmeid, nagu on kõne all põhikohtuasjas.

Kohtukulud

- 59 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) otsustab:

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. aprilli 2001. aasta direktiivi 2001/24/EÜ krediitiasutuste saneerimise ja likvideerimise kohta artikleid 3 ja 9 tuleb tõlgendada nii, et selliseid finantseerimisasutuse saneerimis- või likvideerimismeetmeid nagu need, mis on võetud 15. aprilli 2009. aasta seaduse nr 44/2009 II punktis ettenähtud üleminekusätete alusel, tuleb käsitada meetmetena, mille on võtnud haldus- või kohtuasutus direktiivi 2001/24 nimetatud artiklite tähenduses, kui kõnealustel üleminekusätetel on mõju üksnes kohtuotsuste vahendusel, millega kuulutatakse krediitiasutuse osas välja moratorium.
2. Direktiivi 2001/24 artiklit 32 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus, kui selline siseriiklik õigusnorm nagu 20. detsembri 2002. aasta seaduse nr 161/2002 finantseerimisasutuste kohta (muudetud 13. novembri 2008. aasta seadusega nr 129/2008) artikkel 98, mis keelas või peatas moratoriumi korral mis tahes kohtumenetluse finantseerimisasutuse suhtes, mõjutab selliseid muus liikmesriigis enne moratoriumi väljakuulutamist võetud kaitsemeetmeid, nagu on kõne all põhikohtuasjas.

Allkirjad